

ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ - ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Άσκηση στην προστακτική ενεργητικής φωνής των βαρύτονων ρ. και του ρ. είμί
Βρες τις 12 προστακτικές του κειμένου:

Πᾶν μέτρον ἄριστον.

Ἔστι παροιμία. Ἔστε ἐγκρατεῖς καὶ μηδὲν ἄγαν πράττετε· ἡ γὰρ ὑπερβολὴ τοῖς ἀνθρώποις αἰεὶ λύπην παρέχει. Τὴν μετρίαν δίαιταν διώξατε· ἡ γὰρ ἀκολασία ταύτης πολλῶν κακῶν αἰτία ἐστίν. Ἄγε δὴ, ὦ φίλε, κάτεχε πεῖναν καὶ δίψαν καὶ φεῦγε τὰς ἄλλας ἐπιθυμίας· πολλοὶ γὰρ ἐν μεσταῖς τραπέζαις διεφθείρουσι δίψαν ἐσθλῶν ἔργων. Εἰ δὲ δόξαν καὶ τιμὴν διώκεις, ἡ τόλμη μὴ ἀρχέτω σωφροσύνης. Θαύμασον δὲ καὶ τοὺς τὴν φιλαργυρίαν φεύγοντας· λέγουσι γὰρ ταύτην ρίζαν τῶν ἀδικιῶν εἶναι. Γυμνάσατε τό τε σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν ἐπ' ἀρετὴν καὶ ἀποβλέψατε πρὸς τοὺς ἐν μετρίᾳ διαίτῃ διάγοντας. Μάλιστα δὲ οἱ λόγοι μέτρον ἔχοντων καὶ φευγόντων τὴν ὑπερβολήν· ἡ γὰρ τῆς γλώττης ἀκολασία πολλοῖς λύπην καὶ αἰσχύνην φέρει. Ἴσθι οὖν φιλαλήθης, ὦ φίλε, καὶ μὴ πολλὰ λέγε, ἀλλὰ καλὰ· οὐ γὰρ ἐν τῷ πολλῷ τὸ εὖ, ἀλλ' ἐν τῷ εὖ τὸ πολύ. Ὅρθῳς δ' ἔτι καὶ νῦν ἔχει ὁ λόγος· «Ἡ γλῶττα πολλῶν ἐστὶ κακῶν αἰτία».

2. Βρες τον χρόνο, το πρόσωπο και τον αριθμό των παρακάτω προστακτικών:

προστακτική	χρόνος	πρόσωπο
Ἔστε		
πράττετε		
διώξατε		
ἄγε		
κάτεχε		
φεῦγε		
ἀρχέτω		

θαύμασον		
γυμνάσατε		
ἀποβλέψατε		
ἴσθι		
λέγε		

3. Να γράψετε τους παρακάτω τύπους στην προστακτική παρακειμένου διατηρώντας το ίδιο πρόσωπο (η μετοχή να τεθεί στο αρσενικό γένος):

κεκώλυκας	
πεφεύγατε	
παρεσκεύακε	
ἐπεψήφικε	

4. Διάλεξε την κατάλληλη κατάληξη για να σχηματίσεις την προστακτική εν. φ.
(υπογράμμισε τη σωστή απάντηση)

λύω, ενεστώτας, β' ενικό, λυ-

-ε, -έτω, -ετε, -όντων

λύω, ενεστώτας, β' πληθυντικό, λυ-

-ε, -έτω, -ετε, -όντων

λύω, αόριστος, γ' ενικό, λυ-

-σον, -σάτω, -σατε, -σάντων

λύω, αόριστος, β' πληθυντικό, λυ-

-σον, -σάτω, -σατε, -σάντων

λύω, παρακείμενος, β' ενικό, λελυκώς

ἴσθι, ἔστω, ἔστε, ὄντων

γράφω, παρακείμενος, γ' πληθ., γεγραφότες

ἴσθι, ἔστω, ἔστε, ὄντων

γράφω, αόριστος, γ' ενικό, γρα-

-σάτω, -ψάτω, -ξάτω

διώκω, αόριστος, γ' ενικό, διω-

-σάτω, -ψάτω, -ξάτω

πείθω, αόριστος, γ' ενικό, πει-

-σάτω, -ψάτω, -ξάτω

τάττω, παρακείμενος, β' πληθ. τεταχότες

ἴσθι, ἔστω, ἔστε, ὄντων

5. Να συμπληρώσετε τα κενά με τους τύπους της προστακτικής ενεστώτα και αορίστου που ζητούνται:

ρήμα	πρόσωπο	προστακτική ενεστώτα	προστακτική αορίστου
κινδυνεύω	β' εν.	κινδ ____	κινδ ____
δικάζω	γ' εν.	δικα ____	δικα ____
θαυμάζω	β' πληθ.	θαυμ ____	θαυμ ____
παύω	γ' πληθ.	παυ ____ ή παυ ____	παυ ____ ή παυ ____
θύω	γ' πληθ.	θυ ____ ή θυ ____	θυ ____ ή θυ ____

6. Να τοποθετήσετε στη σωστή στήλη τούς τύπους προστακτικής που σας δίνονται και να τους μεταφέρετε στους άλλους χρόνους διατηρώντας την έγκλιση, τον αριθμό και το πρόσωπο:

ρήμα	ενεστώτας	αόριστος	παρακείμενος
διαπορεύου			
κεκόμισθε			
κηρύξασθε			
θραυσάσθω			

θεραπευέσθων			
πέμπου			

7. Διάλεξε την κατάλληλη κατάληξη από τις προτεινόμενες για να σχηματίσεις την προστακτική μ. φ.

(υπογράμμισε τη σωστή απάντηση)

λύω, ενεστώτας, β' ενικό, λυ-

-ου, -έσθω, -σθε, -σθων

λύω, ενεστώτας, γ' πληθ, λυ-

-ου, -έσθω, -σθε, -σθων

λύω, αόριστος, γ' ενικό, λυ-

-σαι, -σασθε, -σάσθωσαν, -σάσθω

λύω, αόριστος, β' πλη, λυ-

-σαι, -σασθε, -σάσθωσαν, -σάσθω

λύω, παρακείμενος, β' ενικό, λελυμένος

ἔστω, ἴσθι, ὄντων, ἔστε

γράφω, παρακείμενος, γ' πληθ., γεγραμμένοι

ὄντων, ἔστω, ἴσθι, ἔστε

γράφω, αόριστος, γ' ενικό, γρα-

-σάσθω, -ψάσθω, -ξάσθω

διώκω, αόριστος, γ' ενικό, διω-

-σάσθω, -ψάσθω, -ξάσθω

τάττω, αόριστος, γ' ενικό, τα-

-σάσθω, -ψάσθω, -ξάσθω

τάττω, παρακείμενος, γ' πληθ. τεταγμένοι

ἴσθι, ἔστω, ὄντων, ἔστε

© Γιάννης Παπαθανασίου – Ελληνικός Πολιτισμός

8. Διάλεξε την κατάλληλη κατάληξη από τις προτεινόμενες για να σχηματίσεις την προστακτική μ. φ.

(υπογράμμισε τη σωστή απάντηση)

1. ~~καλῶ~~, ~~αόρ.~~, ~~γ' ενικό~~, ~~καλεσ-~~
~~-άσθω~~, ~~αι~~, ~~ασθε~~, ~~άσθων~~
2. **τύπτω**, ενεστώτας, β' εν. τυπτ-
-ου, -εσθε, -έσθων, -έσθω
3. **γράφω**, παρακείμενος, γ' εν., γεγραμμένος
όντων, ἔστω, ἴσθι, ἔστε
4. **μάχομαι**, αόριστος, γ' ενικό, μαχε-
-σαι, -σασθε, -σάσθωσαν, -σάσθω
5. **μάχομαι**, ενεστώτας, β' πληθ. μαχ-
-ου, -εσθε, -έσθων, -έσθω
6. **μάχομαι**, παρακείμενος, β' ενικό, μεμαχημένος
ἔστω, ἴσθι, ὄντων, ἔστε
7. **διαφθείρω**, ενεστώτας, γ' ενικό, διαφθειρ-
-έσθω, -ου, -εσθε, -έσθων
8. **ἀθροίζομαι**, αόριστος, γ' ενικό, ἀθροι-
-σαι, -σασθε, -σάσθωσαν, -σάσθω
9. **ἀθροίζομαι**, παρακείμενος, γ' πληθ., ἡθροισμένοι
ἔστω, ἴσθι, ὄντων, ἔστε
10. **φείδομαι**, ενεστώτας, β' ενικό, φειδ-
-έσθω, -εσθε, -έσθων, -ου

© Γιάννης Παπαθανασίου – Ελληνικός Πολιτισμός

9. Άσκηση συμπλήρωσης κενών στην προστακτική μέσης φωνής των βαρύτονων ρημάτων:

- 01 παῦ_____ (**παύομαι**, β' ενικό αορίστου) πρὶν ὀργῆς κάμῃ μεστῶσαι λέγων
- 02 κεί_____ (**κεῖμαι**, γ' ενικό ενεστώτα) δὲ νῦν ταῦτα τῷ λόγῳ;
- 03 Ἀλλά, ὦ ἀγαθέ, ἐμοὶ πείθ_____ (**πείθομαι**, β' ενικό ενεστώτα)
- 04 Τοιοῦτος γίγν_____ (**γίγνομαι**, β' ενικό ενεστώτα), περὶ τοὺς γονεῖς.

05 Πάντες οἱ λησται πεφονεύ_____ (φονεύομαι, γ' πληθ. παρακειμένου)

06 ἀλλὰ τοὺς ἐφ' ὑμῶν αὐτῶν ἀναλογί_____ (ἀναλογίζομαι, β' πληθ. αορίστου)

07 εἰ δὲ μή, σκε_____ (σκέπτομαι, γ' πληθ. αορίστου) Εὐθυκράτη καὶ Λασθένη

08 ἐμοὶ μὲν δὴ μέχρι τούτου γραφ_____ (γράφομαι, γ' ενικό ενεστώτα)

09 πείθε_____ (πείθομαι, β' πληθ. ενεστώτα) τοῖς τῶν γερόντων λόγοις.

10 Μὴ οἷ_____ (οἶομαι, β' ενικό ενεστώτα) τὰ ὄπλα παραδώσειν βασιλεῖ.

10. Άσκηση στην προστακτική (συμπλήρωση χαρακτήρων στα αφωνόληκτα):

ουρανικόληκτα	χειλικόληκτα	οδοντικόληκτα
--	--	--
τέτα____ο	κεκάλυ____ο	πέπει____ο
τετά____θω	κεκαλύ____θω	πεπεί____θω
--	--	--
τέτα____θε	κεκάλυ____θε	πέπει____θε
τετά____θων	κεκαλύ____θων	πεπεί____θων

11. Άσκηση στην προστακτική (συμπλήρωση χαρακτήρων στα αφωνόληκτα):

ουρανικόληκτα	χειλικόληκτα	οδοντικόληκτα
--	--	--
τέτα____ο	κεκάλυ____ο	πέπει____ο
τετά____θω	κεκαλύ____θω	πεπεί____θω

--	--	--
τέτα____θε	κεκάλυ____θε	πέπει____θε
τετά____θων	κεκαλύ____θων	πεπεί____θων

Πηγή: <http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/eisodos.htm>